

УДК 721

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.34.42>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНІХ ПРОСТОРІВ ЖИТЛОВИХ КОМПЛЕКСІВ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Малік Тетяна Вячеславівна¹, Северенчук Катерина Олександрівна²

¹кандидат архітектури, професор, професор кафедри дизайну середовища,
декан факультету дизайну,

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука, Київ, Україна,

e-mail: 3t@ukr.net, orcid: 0000-0001-7986-3957

²студентка кафедри дизайну середовища,

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука Київ, Україна,

e-mail: huaweirt123@gmail.com, orcid: 0009-0001-0264-8500

Анотація. Висвітлено особливості формування внутрішніх просторів житлових комплексів для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), визначено проблематику створення таких просторів і їх важливість для психологічного комфорту та соціальної адаптації мешканців.

У статті на основі міжнародного та українського досвіду запропоновано рекомендації щодо інтеграції укріплених і багатофункціональних зон, енергоефективних технологій, а також кольорових і ергономічних рішень, які сприяють зниженню рівня стресу серед переселенців і полегшують їхню адаптацію до нових умов.

Мета. У 2024 році, на тлі війни в Україні, проблема забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб (ВПО) набуває критичної актуальності. Метою дослідження є вивчення і адаптація міжнародного досвіду проектування житлових комплексів для переселенців в умовах війни. Дослідження спрямоване на створення функціональних, енергоефективних і психологічно комфортних житлових просторів, що сприяють адаптації та емоційному відновленню ВПО.

Методологія. Дослідження базується на аналізі міжнародного досвіду, включаючи принципи укріплених житлових комплексів, модульних рішень та кольорових рішень, що позитивно впливають на емоційний стан переселенців.

Результати. Визначено основні елементи проектування: модульні конструкції, багатофункціональність внутрішніх просторів та ергономічні кольорові рішення. Розроблено рекомендації для інтеграції спільних зон, спрямованих на соціальну адаптацію переселенців.

Наукова новизна. Запропоновано нові підходи до проектування житлових комплексів для переселенців в Україні, які враховують їхні психологічні потреби та сприяють емоційному відновленню. Представлено рекомендації щодо адаптації міжнародного досвіду з урахуванням специфіки місцевих умов, підвищення енергоефективності та інтеграції елементів дизайну для створення сприятливого життєвого середовища.

Практична значущість. Отримані результати можуть бути використані архітекторами, дизайнерами та державними органами для розробки житлових

комплексів, що сприяють адаптації та інтеграції ВПО до нових умов проживання.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, житлові комплекси, психологічний комфорт, соціальна інтеграція, модульні конструкції, енергоефективність, дизайн інтер'єру, кольорові рішення, ландшафтний дизайн, багатофункціональність, адаптація, житловий комфорт, архітектурні рішення.

ВСТУП

Забезпечення належним житлом для внутрішньо переміщених осіб (ВПО) є одним із найактуальніших завдань у сучасних умовах, коли соціально-економічні наслідки війни ставлять перед суспільством нові виклики. Вирішення цієї проблеми вимагає не лише термінових рішень для задоволення базових потреб ВПО, але й довгострокових стратегічних підходів до їхньої інтеграції у нові громади [1; 3; 9]. Проблема адаптації переміщених осіб до нових умов життя підвищує важливість розробки інноваційних архітектурних рішень, які відповідають психологічним, соціальним і культурним потребам переміщених осіб [7; 12; 15; 24].

Актуальність цього дослідження полягає в тому, що необхідний системний підхід до проектування житлових рішень, які забезпечують ВПО комфортне та інклюзивне середовище та сприяють їх соціальній адаптації та стабільності громади [13; 17; 25]. Інноваційні підходи до будівництва житла для переміщених осіб можуть стати ключовим чинником у зниженні стресу, покращенні умов життя та інтеграції ВПО у нові громади, що підтверджує важливість цього дослідження в сучасному науковому та практичному контексті [5; 11].

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

В умовах зростаючої кількості внутрішньо переміщених осіб через воєнні конфлікти, питання забезпечення їх належним житлом набуває надзвичайної актуальності [1; 2; 5;]. Актуальні дослідження та міжнародні організації висвітлюють різні підходи до вирішення проблеми забезпечення ВПО тимчасовим та довгостроковим житлом. Наприклад, Офіс Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR) регулярно публікує звіти про найкращі практики забезпечення житлом переміщених осіб, зокрема рекомендації щодо інтеграції біженців в локальні громади та підвищення їхнього соціального комфорту [21; 22; 26].

В Україні питанням адаптації ВПО активно займаються різні дослідницькі організації та інституції. Наприклад, фонд "Відродження" та Центр соціальних досліджень при НАН України

проводять детальні соціологічні дослідження щодо викликів, з якими стикаються переселенці в процесі інтеграції в нові громади [2; 9; 14]. За даними Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, зосередження уваги на створенні архітектурних рішень, які враховують потреби ВПО, є одним із стратегічних напрямків розвитку [15; 19].

Ряд дослідників розробили інноваційні рішення для модулів тимчасового житла, зокрема модульне житло та використання енергозберігаючих технологій [4; 23; 30]. З цієї метою Кравченко Н. М. [10] розглядає європейські стандарти проектування житла для внутрішньо переміщених осіб, а Савчук І. М. [17] пропонує впровадження енергозберігаючих технологій для підвищення ефективності колективного житла для внутрішньо переміщених осіб.

Сучасні міжнародні дослідження також фокусуються на питаннях психологічного комфорту та соціальної адаптації мігрантів через архітектурні рішення [16; 28]. Наприклад, у дослідженні Дмитрука Л. П. [7] підкреслюється важливість проектування колективного житла, яке враховує психологічні потреби, підвищує рівень інтеграції та зменшує стресогенні фактори; у книзі Пархоменко також розглядається комплексний підхід до проектування житла для внутрішньо переміщених осіб, причому для різних категорій людей. У книзі також розглядається комплексний підхід до проектування житла для внутрішньо переміщених осіб з урахуванням потреб різних категорій людей, підкреслюється важливість просторової адаптації для забезпечення комфортного життя переселенців [15].

Міжнародні тематичні дослідження показують, як проектувалося колективне житло для ВПО в різних країнах [24; 25; 29]. Це дозволило врахувати цей досвід та адаптувати його до українських реалій [3; 6; 23].

Таким чином, як свідчить аналіз останніх досліджень, зростає інтерес до створення інноваційних рішень щодо забезпечення житлом, які враховують соціальні, психологічні та економічні аспекти переселенців. Це дасть змогу розробити комплексні підходи, які покращать

якість життя ВПО та сприятимуть їхній інтеграції в місцеві громади [9; 20; 29].

МЕТА

Метою дослідження є вивчення сучасних рішень для внутрішньо переміщених осіб, аналіз міжнародного досвіду та розробка рекомендацій щодо застосування таких рішень в Україні. Очікуваний результат – розробка українськими архітекторами конкретних рекомендацій щодо забезпечення інклюзивності, психологічного комфорту та сталості колективного житла для внутрішньо переміщених осіб.

Основні кроки для досягнення мети.

- Провести порівняльний аналіз будівельних рішень в Ізраїлі, Південній Кореї та Європі.

- Визначити ключові елементи дизайну, що сприяють інтеграції мігрантів та зменшують стрес.

- Розробити рекомендації щодо застосування міжнародних принципів проектування житла для внутрішньо переміщених осіб в українському контексті.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Міжнародний досвід. При забезпеченні житлом внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у кризових ситуаціях особливо важливим є досвід країн, які вже мали справу з подібними ситуаціями. Досвід Ізраїлю, Південної Кореї та європейських країн пропонує різні підходи до забезпечення житлом, створення комфорту та інтеграції в громаду. Кожна країна має власний підхід, що відображає як архітектурні традиції, так і специфічні місцеві умови [24].

Ізраїль має багаторічний досвід будівництва житлових комплексів з укріпленими будівлями, які слугують не лише житловими приміщеннями, але й захисними спорудами під час кризових ситуацій. Одним із важливих рішень є поєднання укріплених підземних просторів, які слугують одночасно укриттям і житловими приміщеннями [27]. Під час кризи мешканці мають безпечний доступ до цих просторів, що значно зменшує стрес і підвищує відчуття безпеки [1].

Ключові аспекти ізраїльського підходу включають: 1. Гнучкість використання простору. Житло спроектоване так, щоб його можна було легко адаптувати як у звичайний час, так і в кризових ситуаціях. Зокрема, модульне просторове планування дозволяє швидко реконфігурувати їх відповідно до різних потреб. 2. Безпечне використання простору. Укріплені кімнати слугують

як житловими, так і оборонними приміщеннями, що додатково підвищує рівень безпеки. Спільні простори для соціальної взаємодії: багатоквартирні будинки часто мають спільні простори, такі як рекреаційні зони.

Цей досвід варто використовувати в Україні для створення укріплених приміщень у житлових комплексах для ВПО. Це забезпечить психологічний комфорт і безпеку та покращить соціальну інтеграцію (рис. 1).

Рис. 1. Житловий комплекс в Ізраїлі з укріпленими зонами для переселенців

Корея накопичила значний досвід будівництва швидкокомонтованих і модульних житлових комплексів у різних кризових ситуаціях. Особливістю корейського підходу є використання контейнерів і модульних рішень, які пропонують високу мобільність і можливість адаптації до різних умов [23]. Використання контейнерів та модулів дозволяє значно скоротити час будівництва, оптимізувати ресурси та забезпечити енергоефективність [30]. Основні принципи корейського підходу полягають у наступному:

- Швидке будівництво. Контейнери та модульні системи дозволяють швидко зводити тимчасові житлові комплекси, які особливо підходять для внутрішньо переміщених осіб [17].

- Енергоефективність. Використання інноваційних енергозберігаючих технологій дозволяє значно скоротити витрати на утримання будівель.

- Мобільність. Контейнерні рішення можуть бути переміщені в різні місця відповідно до поточних потреб.

Цей підхід може бути використаний для швидкого забезпечення житлом багатьох внутрішньо переміщених осіб в Україні, особливо в районах, де будинки потрібно швидко звільнити (рис. 2).

У таких європейських країнах, як Німеччина та Швеція, велика увага приділяється включенню та інтеграції переселенців у місцеві громади [9]. Колективне житло для

внутрішньо переміщених осіб призначене для задоволення потреб різних груп, таких як особи з інвалідністю, люди похилого віку та діти [21]. Це забезпечує рівні можливості для всіх мешканців та полегшує соціальну адаптацію ВПО [22].

Рис. 2. Житлові модулі з контейнерів

Європейський досвід показує, що близькість до соціальних об'єктів (шкіл, лікарень, центрів дозвілля) полегшує інтеграцію в місцеву громаду [25]. Включення місць для соціальної взаємодії зменшує соціальну ізоляцію та створює сприятливе соціальне середовище.

Особливості формування внутрішнього простору. Україна, з її великою кількістю внутрішньо переміщених осіб, набула цінного досвіду будівництва колективного житла для задоволення їхніх потреб. Співпраця з міжнародними організаціями, такими як ООН та Червоний Хрест, а також національні ініціативи дозволяють реалізовувати багатофункціональні та енергоефективні рішення. Використання спільних просторів для відпочинку, роботи, ігор та спорту не лише підвищує комфорт, але й полегшує соціальну інтеграцію мігрантів у новому середовищі.

Особлива увага приділяється психологічно комфортній кольоровій гамі та енергоефективним технологіям, які зменшують витрати на утримання житла. Пастельні кольори в інтер'єрі знижують рівень стресу, а соціальні зони допомагають мігрантам налагоджувати нові контакти, адаптуватися до нового оточення і створюють відчуття безпеки [15; 16]. Колірна гамма. Одним із ключових факторів створення комфортного середовища для мігрантів є вибір кольорової гами для інтер'єру [11; 20]. Багато країн з досвідом прийому мігрантів використовують нейтральні та пастельні кольори (бежевий, сірий, світло-зелений, блакитний), які мають

заспокійливий ефект. Яскраві кольори дарують відчуття безпеки і комфорту, що особливо важливо для людей, які перебувають у стані стресу (рис. 3).

Рис. 3. Інтер'єр, спроектований для психологічного комфорту ВПО

Використання бежевих, сірих і пастельних відтінків у житлових комплексах в Україні рекомендується для того, щоб допомогти внутрішньо переміщеним особам адаптуватися до нових умов життя і стабілізувати їхній психічний стан.

Функціональний дизайн. Багатофункціональний житловий простір дозволяє мешканцям адаптуватися до своїх потреб. Прикладами можуть слугувати рухомі меблі, багатофункціональний простір (наприклад, ліжка, що трансформуються, або розсувні столи) та гнучкі планування, які дозволяють переналаштовувати простір відповідно до різної кількості людей або різних завдань [15; 19; 14]. Для переселенців це означає компактне, функціональне і комфортне середовище, незалежно від кількості працівників (рис. 4).

Рис. 4. Внутрішній двір житлового комплексу з зеленими зонами для відпочинку переселенців

Енергоефективні технології зменшують витрати на утримання житла. В Ізраїлі та європейських країнах використовують системи автоматичного регулювання температури та освітлення. В Україні ці «розумні» технології та енергоефективні матеріали можуть бути використані для створення довгострокових умов проживання для ВПО з мінімальними експлуатаційними витратами [8; 27; 17].

Адаптація міжнародного досвіду в Україні. Ключовими елементами для адаптації є посилені будівлі для безпеки, модульні конструкції для швидкого зведення житла, енергоефективні технології для скорочення витрат, інклюзивний дизайн для забезпечення доступності та зон соціальної інтеграції (рис. 5). Це закладає основу для житлових комплексів, які сприяють комфорту, соціальній інтеграції та адаптації до нових ситуацій.

Рис. 5. Спільний соціальний простір у житловому комплексі для ВПО

Особливу увагу було приділено інклюзивності житлових об'єктів для забезпечення комфорту людей з інвалідністю. Такий підхід враховує історичний досвід адаптації житла для людей з інвалідністю та підкреслює важливість інклюзивного дизайну, який відповідає потребам різних верств населення [28]. Це закладає основу для колективного житла, яке сприяє комфорту, соціальній інтеграції та адаптації до нових умов життя.

Застосування цього підходу в Україні закладає основу для колективного житла, яке підтримує психологічний комфорт, забезпечує соціальну інтеграцію та полегшує адаптацію ВПО до нових умов проживання.

ВИСНОВКИ

Інноваційні рішення у проектуванні житла для ВПО, зокрема комплексні та модульні підходи, забезпечують кращу адаптацію до нових умов життя в громаді, зменшують

стрес і сприяють створенню сприятливого соціального середовища [7; 12; 15; 29].

Керівні принципи, розроблені для планування розвитку, довели свою ефективність у задоволенні нагальних потреб ВПО, покращенні їхньої інтеграції в приймаючі громади та зменшенні ризику соціальної ізоляції.

Важливість громад у процесі адаптації підкреслює необхідність залучення представників громад та врахування їхніх потреб при плануванні житлових рішень для ВПО.

Майбутні дослідження мають включати аналіз впливу адаптованих будівельних рішень на соціальну стабільність і психологічний комфорт ВПО та детальне вивчення їхньої ефективності на рівні громад.

Ці висновки дозволяють припустити, що розроблені рекомендації можуть бути корисними для організацій, які займаються наданням допомоги ВПО, як всередині країни, так і за її межами, оскільки вони сприяють створенню комфортних умов проживання та зміцненню соціальної інтеграції [13; 28].

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Бабак В. В. Інноваційні рішення в проектуванні тимчасових житлових модулів для переселенців. Журнал «Український архітектурний», 2019. Вип. 3(2). С. 33–45.
- [2] Білан Н. П. Соціально-економічна адаптація переселенців у містах України. Журнал «Економічний простір». 2021. Вип. 4(1). С. 15–25.
- [3] Бондар С. Житлові комплекси для ВПО: Міжнародний досвід. Видання «Фоліо», Харків, 2023, с. 60–85.
- [4] Глушко П. І. Модульне житло як елемент інтеграції переселенців. Журнал «Український архітектурний», 2020. Вип. 2(4). С. 30–45.
- [5] Гончаренко М. О. Соціальні аспекти архітектури для ВПО. Журнал «Сучасна архітектура». 2023. Вип. 6(2). С. 33–46.
- [6] Гончарук М. Житло під час війни: міжнародний досвід. Видання «Брайт Букс», Київ, 2023. Вип. 35–45. С. 120–130.
- [7] Дмитрук Л. П. Проектування житлових комплексів для ВПО: психологічні аспекти. *Архітектурний вісник України*. 2023. Вип. 1(4). С. 15–25.
- [8] Журавель Т. В. Енергоефективні матеріали для модульного житла. *Вісник архітектури України*. 2022. Вип. 3(5). С. 28–35.
- [9] Ковальчук О. С. Інтеграція переселенців у міські громади: виклики та підходи до забезпечення житлом. Журнал «Соціальні дослідження». 2021. Вип. 2(1). С. 56–64.
- [10] Кравченко Н. М. Європейські стандарти у проектуванні житлових приміщень для переселенців. Журнал «Будівництво та архітектура». 2020. Вип. 4(3). С. 45–55.

- [11] Левченко І. М. Психологічні аспекти дизайну житлових просторів. Журнал «Наукові праці НАН України». 2020. Вип. 4(2). С. 44–51.
- [12] Литвиненко О. М. Екологічні підходи в проектуванні житла для переселенців. *Екологічний вісник України*. 2021. Вип. 4(2). С. 21–30.
- [13] Марченко Т. В. Інклюзивність у житловому дизайні. Журнал «Соціальні дослідження України». 2021. Вип. 5(2). С. 22–29.
- [14] Мироненко В. Інтеграція переселенців через архітектурні рішення. Видання «Нова Книга», Суми, 2021. С. 35–60.
- [15] Пархоменко Г. Інклюзивний дизайн для житла переселенців. Видання «Основи», Київ, 2021. С. 25–50.
- [16] Рябченко М. Г. Психологічний комфорт та соціальна адаптація переселенців: роль архітектурних рішень. *Український науковий вісник*. 2020. Вип. 5(2). С. 39–50.
- [17] Савчук І. М. Розробка житлових комплексів для ВПО з урахуванням енергозберігаючих технологій. *Вісник архітектури та будівництва України*. 2018. Вип. 2(3). С. 65–75.
- [18] Слободянюк Т. І. Особливості проектування житлових комплексів для переселенців. Журнал «Архітектурні студії України». 2020. Вип. 5(2). С. 18–29.
- [19] Сидоренко М. О. Психологічний комфорт у житлових просторах. Журнал «Архітектура сучасної України». 2020. Вип. 3(2). С. 45–55.
- [20] Черненко О. А. Психологічний комфорт переселенців у багатоквартирних будинках. Журнал «Соціологічні дослідження України». 2019. Вип. 5(2). С. 25–40.
- [21] European Commission for Humanitarian Aid. *Integrated Housing Solutions for IDPs in Europe*. Humanitarian Aid Division Report, 2021. P. 34–49.
- [22] Johnson L., Patel R. *Adaptive Housing for Refugees: Global Case Studies*. Cambridge: Cambridge University Press, 2021. p. 45–58.
- [23] Kim H. S., Lee J. Y. *Modular Housing Solutions for Emergencies: Lessons from South Korea*. Seoul: Korean Urban Studies Press, 2023. P. 60–75.
- [24] Schmidt M. *Designing Refugee Housing: Innovations and Best Practices*. Berlin: Springer, 2020. P. 120–145.
- [25] Thompson A., Nguyen T. Modular Architecture in Crisis Contexts. *Journal of Urban Studies*, 2021. № 45(3). p. 102–120.
- [26] UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees). *Best Practices for Displaced Persons Housing*. Report by the UN Refugee Agency, 2022. p. 12–25.
- [27] Walker T. J. *Energy-Efficient Housing in Crisis Zones*. New York: Urban Sustainability Press, 2020. P. 88–102.
- [28] Williamson B. *Accessible America: A History of Disability and Design*. New York: New York University Press, 2018. P. 50–70.
- [29] Zand R. Sustainable Modular Housing. *Architectural Design Journal*. 2023. № 14(3). P. 210–222.
- [30] Lee S. K. Innovations in Refugee Housing: Lessons from Asia. *Asian Urban Studies*, 2022. № 12(5). P. 78–94.

REFERENCES

- [1] Babak, V. V. (2019). Inovatsiini rishennia v proiektuvanni tymchasovykh zhytlovykh moduliv dlia pereselentsiv [Innovative solutions in designing temporary housing modules for displaced persons]. *Ukrainskyi arkhitekturnyi zhurnal – Ukrainian Architectural Journal*, 3(2), 33–45 [in Ukrainian].
- [2] Bilan, N. P. (2021). Sotsialno-ekonomichna adaptatsiia pereselentsiv u mistakh Ukrainy [Socio-economic adaptation of displaced persons in Ukrainian cities]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Space*, 4(1), 15–25 [in Ukrainian].
- [3] Bondar, S. (2023). *Zhytlovi kompleksy dlia VPO: Mizhnarodnyi dosvid [Housing complexes for IDPs: International experience]*. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
- [4] Hlushko, P. I. (2020). Modulne zhytlo yak element intehratsii pereselentsiv [Modular housing as an element of IDPs integration]. *Ukrainskyi arkhitekturnyi zhurnal – Ukrainian Architectural Journal*, 2(4), 30–45 [in Ukrainian].
- [5] Honcharenko, M. O. (2023). Sotsialni aspekty arkhitektury dlia VPO [Social aspects of architecture for IDPs]. *Suchasna arkhitektura – Modern Architecture*, 6(2), 33–46 [in Ukrainian].
- [6] Honcharuk, M. (2023). *Zhytlo pid chas viiny: Mizhnarodnyi dosvid [Housing during war: International experience]*. Kyiv: Brait Buks. Pages: 35–45, 120–130. [in Ukrainian].
- [7] Dmytruk, L. P. (2023). Proiektuvannia zhytlovykh kompleksiv dlia VPO: Psykholohichni aspekty [Designing housing complexes for IDPs: Psychological aspects]. *Arkhitekturnyi visnyk Ukrainy – Architectural Bulletin of Ukraine*, 1(4), 15–25 [in Ukrainian].
- [8] Zhuravel, T. V. (2022). Enerhoefektyvni materialy dlia modulnoho zhytla [Energy-efficient materials for modular housing]. *Visnyk arkhitektury Ukrainy – Bulletin of Architecture of Ukraine*, 3(5), 28–35 [in Ukrainian].
- [9] Kovalchuk, O. S. (2021). Intehratsiia pereselentsiv u misky hromady: Vyklyky ta pidkhody do zabezpechennia zhytлом [Integration of IDPs into urban communities: Challenges and approaches to housing provision]. *Sotsialni doslidzhennia – Social Research*, 2(1), 56–64. [in Ukrainian].
- [10] Kravchenko, N. M. (2020). Yevropeiski standarty u proiektuvanni zhytlovykh prymishchen dlia pereselentsiv [European standards in housing design for displaced persons]. *Budivnytstvo ta arkhitektura – Construction and Architecture*, 4(3), 45–55. [in Ukrainian].
- [11] Levchenko, I. M. (2020). Psykholohichni aspekty dyzainu zhyttievkykh prostoriv [Psychological aspects of residential space design]. *Naukovi pratsi NAN Ukrainy – Scientific Works of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 4(2), 44–51. [in Ukrainian].
- [12] Lytvynenko, O. M. (2021). Ekolohichni pidkhody v proiektuvanni zhyttia dlia pereselentsiv [Ecological approaches to designing housing for displaced persons]. *Ekolohichni visnyk Ukrainy – Ecological Bulletin of Ukraine*, 4(2), 21–30. [in Ukrainian].
- [13] Marchenko, T. V. (2021). Inkliuzyvnyist u zhyttievomu dyzaini [Inclusiveness in residential design]. *Sotsialni doslidzhennia Ukrainy – Social Research of Ukraine*, 5(2), 22–29. [in Ukrainian].

[14] Myronenko, V. (2021). *Intehratsiia pereselentsiv cherez arkhitekturni rishennia [Integration of displaced persons through architectural solutions]*. Sumy: Nova Knyha. [in Ukrainian].

[15] Parkhomenko, H. (2021). *Inklyuzyvnyi dyzain dlia zhyttia pereselentsiv [Inclusive design for displaced persons' housing]*. Kyiv: Osnovy. [in Ukrainian].

[16] Riabchenko, M. H. (2020). Psykholohichni komfort ta sotsialna adaptatsiia pereselentsiv: rol arkhitekturnykh rishen [Psychological comfort and social adaptation of displaced persons: The role of architectural solutions]. *Ukrainskyi naukovyi visnyk – Ukrainian Scientific Bulletin*, 5(2), 39–50. [in Ukrainian].

[17] Savchuk, I. M. (2018). Rozrobka zhytlovykh kompleksiv dlia VPO z urakhuvanniam enerhozberihaiuchykh tekhnolohii [Development of housing complexes for IDPs with energy-saving technologies]. *Visnyk arkhitektury ta budivnytstva Ukrainy – Bulletin of Architecture and Construction of Ukraine*, 2(3), 65–75. [in Ukrainian].

[18] Slobodianiuk, T. I. (2020). Osoblyvosti proiektuvannia zhytlovykh kompleksiv dlia pereselentsiv [Features of designing housing complexes for displaced persons]. *Arkhitekturni studii Ukrainy – Architectural Studies of Ukraine*, 5(2), 18–29. [in Ukrainian].

[19] Sydorenko, M. O. (2020). Psykholohichni komfort u zhyttievkykh prostorakh [Psychological comfort in living spaces]. *Arkhitektura suchasnoi Ukrainy – Architecture of Modern Ukraine*, 3(2), 45–55. [in Ukrainian].

[20] Chernenko, O. A. (2019). Psykholohichni komfort pereselentsiv u bahatokvartyrnykh budynkakh [Psychological comfort of displaced persons in multi-apartment buildings]. *Sotsiolohichni doslidzhennia*

Ukrainy – Sociological Studies of Ukraine, 5(2), 25–40. [in Ukrainian].

[21] European Commission for Humanitarian Aid. (2021). *Integrated Housing Solutions for IDPs in Europe*. Humanitarian Aid Division Report. Pages: 34–49 [in English].

[22] Johnson, L., & Patel, R. (2021). *Adaptive Housing for Refugees: Global Case Studies*. Cambridge: Cambridge University Press. Pages: 45–58 [in English].

[23] Kim, H. S., & Lee, J. Y. (2023). *Modular Housing Solutions for Emergencies: Lessons from South Korea*. Seoul: Korean Urban Studies Press. Pages: 60–75 [in English].

[24] Schmidt, M. (2020). *Designing Refugee Housing: Innovations and Best Practices*. Berlin: Springer. Pages: 120–145 [in English].

[25] Thompson, A., & Nguyen, T. (2021). Modular architecture in crisis contexts. *Journal of Urban Studies*, 45(3), 102–120 [in English].

[26] UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees). (2022). *Best Practices for Displaced Persons Housing*. Report by the UN Refugee Agency. Pages: 12–25 [in English].

[27] Walker, T. J. (2020). *Energy-Efficient Housing in Crisis Zones*. New York: Urban Sustainability Press. Pages: 88–102 [in English].

[28] Williamson, B. (2018). *Accessible America: A History of Disability and Design*. New York: New York University Press. Pages: 50–70 [in English].

[29] Zand, R. (2023). Sustainable modular housing. *Architectural Design Journal*, 14(3), 210–222 [in English].

[30] Lee, S. K. (2022). Innovations in refugee housing: Lessons from Asia. *Asian Urban Studies*, 12(5), 78–94 [in English].

ABSTRACT

Malik T., Severenchuk K. Features of Interior Space Formation in Residential Complexes for Internally Displaced Persons.

The features of designing internal spaces in residential complexes for internally displaced persons (IDPs) are highlighted, with a focus on the issues associated with creating these spaces and their importance for the psychological comfort and social adaptation of residents.

Based on international and Ukrainian experiences, the article offers recommendations on integrating fortified and multifunctional zones, energy-efficient technologies, as well as color and ergonomic solutions that help reduce stress levels among displaced persons and facilitate their adaptation to new environments.

Purpose. *In 2024, amidst the ongoing conflict in Ukraine, the challenge of providing housing for internally displaced persons (IDPs) has become increasingly critical. This study focuses on examining and adapting international experiences in designing residential complexes tailored for displaced individuals during wartime. The primary objective is to create functional, energy-efficient, and psychologically supportive living spaces that facilitate the adaptation and emotional recovery of IDPs.*

Methodology. *The research employs an analytical approach, investigating various international practices that include principles of fortified residential complexes, modular construction solutions, and effective color schemes that positively influence the emotional state of displaced persons. The methodology involves a comprehensive*

review of existing literature, case studies, and practical examples to derive applicable insights.

Results. The study identifies key design elements essential for creating effective residential complexes. These elements encompass modular structures, multi-functional interior spaces, and ergonomic color solutions. Additionally, recommendations are presented for integrating communal areas that foster social interaction and facilitate the adaptation process for IDPs within their new living environments.

Scientific novelty. This research introduces innovative approaches to the design of residential complexes for IDPs in Ukraine, taking into account their psychological needs and promoting emotional healing. It provides tailored recommendations for adapting international design practices, considering the unique local conditions, enhancing energy efficiency, and incorporating design elements that contribute to a supportive living environment.

Practical significance. The findings of this study are intended for use by architects, designers, and government bodies involved in the development of residential complexes. The proposed strategies aim to enhance the adaptation and integration of IDPs into their new living conditions, ultimately improving their quality of life and sense of community.

Keywords: internally displaced persons, residential complexes, psychological comfort, social integration, modular constructions, energy efficiency, interior design, color solutions, landscape design, multifunctionality, adaptation, housing comfort, architectural solutions.

AUTHOR'S NOTE:

Malik Tetiana, Candidate of Architecture, Professor, Professor at the Department of Environmental Design, Dean of the Faculty of Design, Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design, Kyiv, Ukraine, e-mail: 3t@ukr.net, orcid: 0000-0001-7986-3957

Severenchuk Kateryna, Student at the Department of Environmental Design, Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design, Kyiv, Ukraine, e-mail: huaweirt123@gmail.com, orcid: 0009-0001-0264-8500